

ЛІТЕРАТУРНИЙ ЖУРНАЛ «Я ВИБРАЛА ДОЛЮ СОБІ САМА...»

Мета: познайомити учнів із творами Л. Костенко, їх неповторністю й оригінальністю; формувати особистість, яка має почуття гідності, багатий духовний світ; розвивати акторські навички учнів; виховувати громадянську позицію учнів, уміння аналізувати залежність виникнення літературних творів від історичних умов і особистих якостей поетеси.

Обладнання: мультимедійна презентація; ілюстрації до творів поетеси; виконані учнями, магнітофонні записи

На сцену виходить дівчина.

Звучить музика. На фоні музики звучать слова Л. Костенко

*Я в людей не проситиму сили,
Я нічого в житті не просила,
Як не просять гранітні схили,
Щоб у спеку дощі їх зросили.
Я в людей попрошу тільки віри
В кожне слово, почуте від мене,
В кожен погляд очей моїх сірих,
В кожну ласку рук нестудених.*

I ведучий. Вона не любить розповідати про себе. На запитання, що стосуються її біографічних моментів, говорить: «Із моїх творів можете дізнатись про мене все, що вас цікавить».

II ведучий. Гадаю, що так відповідають поети з органічною потребою бути правдивими у слові. Вони не фальшивлять, не приймають якихось показних, «красивих» поз. І якщо відсилають до своїх творів, то роблять це тому, що ручаються за їх абсолютну правдивість і вірять у те, що їм вдалося в них самовиразитись.

I ведучий. Світи Ліни Костенко... І чари, і музика, і біль, і бентежні асоціації — вся от? небуденність, отой захват од простору і висоти. Запрошуємо Вас до нашого літературного журналу.

СТОРІНКА ПЕРША «Я ВИБРАЛА ДОЛЮ СОБІ САМА»

I ведучий. Бути поетом – це не лише вміти писати вірші десь у тиші нічного кабінету або й похапцем, на клаптиках паперу, перетворювати звичайні слова на гармонію звуків і образів.

2 ведучий. Бути поетом – це перш за все жити з відкритою душею, беззахисною перед злом і наругою, нести на собі такий тягар, який би розчавив звичайну людину, не наділену Талантом. Бути поетом – означає творити радість високого мистецтва, дарувати людям мрію, йти на крок попереду.

1 ведучий. Головна поетеса сучасної України – Ліна Костенко – щира і безкомпромісна, вона і в свої 85 років захоплює читачів вольовим характером. У молодості категорично відмовлялася друкувати нову збірку, якщо її просили забрати хоча б один вірш. І так само впевнено вона давала ляпас директору філармонії, коли той заборонив співакам виконувати її твори. Не сприймає вона і хвалебних од від влади. Коли Віктор Ющенко хотів вручити їй орден Героя України, відмовилася, мотивуючи, що публічної біжутерії не носить.

2 ведучий. За таку позицію її і люблять. Такий характер гартувався змалечку. Батька, як ворога народу, вислали у сталінські табори. Потім 11-річна Ліна пережила страхіття Другої світової війни. Після завершення інституту, здавалося, що літературна кар'єра стрімко злетить, однак уже після виходу двох збірок, їй раптово почнуть ставити палиці в колеса.

1 ведучий. Радянська влада одразу помітить упевнену інтонацію та вольовий тон. Цього допустити не могли і її критикували за формалістичні викрутаси зі словом, викликали на виховні бесіди, а вона і далі не поступалась. Ліна Василівна жодного разу не пошкодувала, що обрала саме таку долю.

ДОЛЯ

Наснився мені чудернацький базар:
під небом у чистому полі, для різних людей, для щедрих
і скнар, продавалися різні Долі.
Одні були царівен не гірш.
А другі — як бідні Міньйони.
Хто купував собі Долю за гріш.
А хто — за мільйони. Дехто щастям платив.
Дехто платив сумлінням.
Дехто — золотом золотим.
А дехто — вельми сумнівним.
Долі-ворожки, тасуючи дні, до покупців горнулись.
Долі самі набивались мені.
І тільки одна відвернулась.

І глянула їй в обличчя смутне,
Душею покликала очі.
— Ти все одно не візьмеш мене,— сказала Вона неохоче.
— А може, візьму?
— Ти собі затям, — сказала вона суворо. —
За мене треба платити життям, а я принесу тобі горе.
— То хто ж ти така? Як твоє ім'я?
Чи варта такої плати?
— Поезія — рідна сестра моя.
Правда людська — наша мати.
І я її прийняла, як закон.
І диво велике сталося: минула ніч.
І скінчився сон. А Доля мені зосталась.
Я вибрала Долю собі сама.
І що зі мною станеться —
у мене жодних претензій нема
до Долі — моєї обраниці.

1 ведучий. Коли радянські війська ввійшли в Чехословаччину, вона єдина зі Спілки письменників виступила із засудженням. За таку витівку її не заарештували, але про видання своїх творів можна було забути на довгі 16 років. На роботу неможливо було влаштуватися, гонорарів не було, а на руках двоє дітей.

2 ведучий. Справжній переполох наробив роман у віршах «Маруся Чурай». Твір редагуватимуть аж шість років. Та навіть у м'якій палітурці й на газетному папері він став раритетом. Коли ж вийшов у подарунковому виданні, за романом у книгарнях стояла черга.

1 ведучий. Ліна Костенко протягом 20 років їздила в Чорнобильську зону. Час від часу привозила тамтешнім людям ліки, знала місцевих поіменно. Зараз поетеса продовжує працювати з архівами батальйону, який займався захороненням відходів. Обіцяє написати книжку про цю трагедію.

2 ведучий. Поетеса не любить юрб і телекамер. У слухавці найчастіше чути голос автовідповідача. І поки українські письменники намагаються висунути її на здобуття Нобелівської премії, Ліна Костенко наполегливо береже від усіх свою незалежність.

Звучить пісня О.Богомолець на слова Л.Костенко «Я, що прийшла у світ не для корид»

СТОРІНКА ДРУГА «ЦЕ – ГОЛОС НАШ. ЦЕ – ПІСНЯ. ЦЕ – ДУША.»

1 ведучий. Але не тільки своїми сміливими вчинками вона заслужила повагу й любов читачів. Найголовніший подарунок – її неперевершені твори. Значення поезій Ліни Костенко для сучасних українців багато в чому схоже на значення пісень головної героїні її роману – Марусі Чурай. Адже обидві вони поетеси, і без перебільшення – серце нації. І якщо в добу Хмельниччини козаки йшли в бій за Україну з піснями Марусі на вустах, то сьогодні в поезіях Ліни Василівни ми знаходимо і втіху, і пораду, і натхнення, і духовну велич, і крила...

Звучить поезія Л.Костенко «Крила» у виконанні Б.Ступки

2 ведучий. Ліна Костенко говорить в поезії власною, тільки їй притаманною мовою, її твори, кожен з яких унікальний по-своєму, довели, що українській ментальності, окрім емоційності й ліризму, притаманні прагнення чину, воля та інтелект, бо саме вони становлять основу її художньої образності. Традиційно досконала форма її поезій наповнена новаторським змістом. І змістом цим є думка – гостра, глибокосяжна, прониклива, невтомна.

1 ведучий. Олександр Блок якось зауважив, що в кожного поета є свої «довгі думки», тобто коло улюблених мотивів, тем, ідей, до яких він постійно повертається. У поезії Ліни Костенко теж є свої лейтмотиви – наскрізні теми й образи. І, насамперед, у творах поетеси такою можна вважати тему історичної пам'яті, яка нерозривно пов'язана з категоріями «батьківщина» та «духовність». В її поезіях нечасто зустрічаються слова «Україна» і «Батьківщина». Проте майже у всіх її творах, за винятком глибоко інтимних, відчутно пульсують думки і почуття патріотичного змісту.

Звучить поезія Л.Костенко «Усе моє, все зветься Україна»

... Буває, часом сліпну від краси.

Спинюсь, не тямлю, що воно за диво,

оці стени, це небо, ці ліси,

усе так гарно, чисто, незрадливо,

усе як є — дорога, явори,

усе моє, все зветься Україна.

*Така краса, висока і нетлінна,
що хоч спинись і з Богом говори...*

2 ведучий. Поетеса не просто згадує минуле або пише про сьогодні. Вона намагається примусити замислитись сучасних українців про те, якою повинна бути справді незалежна держава, як треба ставитися до рідної мови, традицій, чи повинні шанувати й пам'ятати ми власних героїв. Особливо важливого значення набувають її твори сьогодні, коли наша країна переживає нелегкі часи – йде війна за справжню незалежність рідної землі.

Читець 1

Допоки ми тут про свободу мимрили
То інші вже свободу здобули,
А ми усе співаєм як ми вимерли
Або як нас в неволю продали.

Читець 2

Які слова страхітливі – дволикість,
Дворушництво, двозначність, двоєдушність!
Двомовність – як роздвоєне жало.
Віки духовної руйнації.
Змія вжалила серце нації.

Читець 1

Безсмертна мово! Ти смієшся гірко.
Ти ж в тій труні не вмістишся, до речі.
Вони ж дурні, вони ж знімали мірку
З твоїх принижень – не з твоєї величі!

Читець 2

Отак воно ї йдеться від руїни.
Отак ми й загрузаємо в убогство.
Є боротьба за долю України.
Все інше – то велике мискоборство.

Читець

Доборолися! Добалакались!
Досварилися, аж гримить!

Україно, чи ти була колись
незалежною хоч на мить:
від кайданів, що волю сковують,
від копит, що у душу б'ють,
від чужих, що тебе скуповують,
і своїх, що тебе продають?!
Популяція! Нація! Маса!
І сьогодні, і вчора, й колись
українського пекла гримаси
упеклися мені. Упеклись!
Весь цей розбрат, і рейвах, і ремство,
і віки без голів'я вогонь, –
хай він спалить усе це нікчемство,
українського пекла вогонь!

1 ведучий. Не дивлячись на свій поважний вік, поетеса не мовчить, а реагує на події так як робила завжди – звертається до українців своїми поезіями, які надають наснаги й мужності всім нам.

Читець

І жах, і кров, і смерть, і відчай,
І клекіт хижої орди,
Маленький сірий чоловічок
Накоїв чорної біди.
Це звір огидної породи,
Лох-нес холодної Неви.
Куди ж ви дивитесь народи?!
Сьогодні ми, а завтра – ви.

2 ведучий. Так говорить Ліна Василівна про господаря Кремля. Цей ще не надрукований вірш пані Ліна власноруч написала на збірці, яку передала бійцям на передову. Вона постійно шле свої поезії на фронт, але робить це без зайвих слів і очей, зазначаючи, що саме захисники є зараз душею нашої країни, її лицарями.

СТОРІНКА ТРЕТЯ «ЇЇ СЛОВО У КОЖНОМУ СЕРЦІ»

1 ведучий. Взагалі, кожне спілкування з творчістю Ліни Костенко – це завжди важливий урок, на якому навчаєшся речам простим і мудрим. Вона

філософськи осмислює зміст життєвих проблем, розкриває найсуттєвіші почуття людини, її неповторність, її складність, суперечливість і красу.

Читець Вже почалось, мабуть, майбутнє.

Оце, либонь, вже почалось...

Не забувайте незабутнє,
воно вже інеєм взялось!

І не знецінюйте коштовне,
не загубіться у юрбі.

Не проміняйте неповторне
на сто ерзаців у собі!

Минають фронди і жіронди,
минає славне і гучне.

Шукайте посмішку Джоконди,
вона ніколи не мине.

Читець

Любіть травинку, і тваринку,
і сонце завтрашнього дня,
вечірню в попелі жаринку,
шляхетну інохідь коня.

Згадайте в поспіху вагона,
в невідворотності зникань,
як рафаелівська Мадонна
у вічі дивиться вікам!

В епоху спорту і синтетики
людей велика ряснота.

Нехай тендітні пальці етики
торкнуть вам серце і вуста.

2 ведучий. І слова її настільки щирі, емоційні, точні, що здатні відобразити найтонші порухи людської душі. Поетеса не просто дає поради читачам, як жити в цьому світі, а запрошує до роздумів над тим, що спотворює душу, що нищить життя. І тому не випадково, що поезія пані Ліни давно розібрана на мільйони цитат і навіть заспівана. Поетеса незримо й невловимо багатьом допомагає не здаватися і просто ставати добрішими.

Звучить пісня на слова Л.Костенко «Небачене побачено»

1 ведучий. Згадуючи поетичні твори Ліни Костенко, не можна пройти повз її перлину – інтимну лірику. Вона просто пронизана мотивом любові як прекрасної стихії ніжності й осяяння душі.

Читець

Спини мене отямся і отям
така любов буває раз в ніколи
вона ж промчить над зламаним життям
за нею ж будуть бігти видноколи
вона ж порве нам спокій до струни
вона ж слова поспалює вустами
спини мене спини і схамени
ще поки можу думати востаннє
ще поки можу але вже не можу
настала черга й на мою зорю
чи біля тебе душу відморожу
чи біля тебе полум'ям згорю

2 ведучий. Кохання в ліриці Ліни Костенко – це симфонія почуттів. Свято. Полон. Шаленство. Наслання. Хвороба. Сон. Чаклунство... Це самозреченість і відчай, втіха і смуток, беззахисність і сила, безмежжя ніжності, викликаною співзвучністю двох душ, які озиваються одна одній.

1 ведучий. Лірична героїня любовної лірики Ліни Костенко – не емансипована жінка кінця ХХ віку. Вона – немовби із минулого століття. Для неї любов – явище духовно піднесене. Це не старомодність, не занудство, а глибоке розуміння святості почуття. Можливо, саме тому, багато поезій інтимної лірики стали піснями.

Звучить пісня О.Богомолець на слова Л.Костенко «Моя любове»

СТОРІНКА ЧЕТВЕРТА «МАЮ ДЕНЬ, МАЮ МИТЬ, МАЮ ВІЧНІСТЬ СОБІ НА ОСТАЧУ...»

1 ведучий. Ім'я Ліни Костенко відомо далеко за межами України. Її твори перекладені англійською, французькою, німецькою, італійською, португальською та всіма мовами Східної Європи.

2 ведучий. Вона є почесним професором Києво-Могилянської академії, почесний доктор Львівського та Чернівецького університетів. Лауреат

Шевченківської премії та премій Фундації Антоновичів (США), імені Петрарки (Італія), імені Олени Теліги.

1 ведучий. Але, звичайно, найбільше люблять її саме українці. Ліна Василівна не відзначала гучно свій ювілей. За неї це зробили співвітчизники. До дня народження улюбленої поетеси у соціальних мережах влаштували «поетичний флешмоб», де цитували її вірші, а в Рівному ювілей Ліни Костенко відзначили поетичним майданом.

2 ведучий. Містяни, зокрема артисти, студенти, школярі зібралися на центральній площі, читали твори поетеси, а потім гуртом написали листа ювілярці і послали на електронну пошту.

1 ведучий. Ліна Костенко майже одразу зателефонувала організаторам, подякувала за креативне вітання, попросила гучно не святкувати і усім разом молитися за Україну.

2 ведучий. Тож давайте й ми будемо молитися за нашу Батьківщину. І закінчимо наш журнал афоризмом Ліни Костенко: «І хто б там що кому не говорив, а згине зло і правда переможе».